

GRUPA WĘCŁAWOWICZ

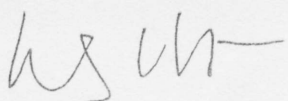
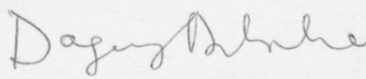
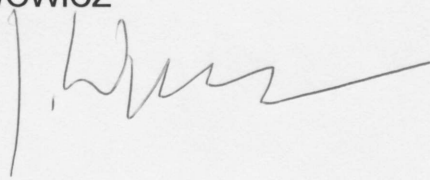
PROJEKTY EKSPERTYZY WYKONAWSTWO ARCHITEKTURA KONSERWACJA MALARSTWO RZEŻBA

tel. +48662111122 NIP 677-223-81-24 Regon 120953603

tel/fax. +48 12 3070007

www.weclawowicz.pl 31-027 Kraków, św. Tomasza 27/1

biuro@weclawowicz.pl

INWESTOR	ZESPÓŁ SZKÓŁ ENERGETYCZNYCH. UL. LORETAŃSKA 16, 31-114 KRAKÓW
OBIEKT	BUDYNEK DAWNYCH SZKÓŁ WYDZIAŁOWYCH PRZY UL. LORETAŃSKIEJ 16,18 W KRAKOWIE
NAZWA PROJEKTU	PROGRAM KONSERWATORSKI DOTYCZĄCY REMONTU SCHODÓW WEJŚCIOWYCH DAWNYCH SZKÓŁ WYDZIAŁOWYCH PRZY UL. LORETAŃSKIEJ 16, 18 W KRAKOWIE
KONSULTACI MERYTORYCZNI	prof. nadzw. dr hab. inż. arch. TOMASZ WĘCŁAWOWICZ
ZESPÓŁ PROJEKTOWY GRUPA WĘCŁAWOWICZ Jacek Tomasz Węclawowicz 31-027 Kraków, ul. św. Tomasza 27/1 NIP 677-223-81-24 Regon 120953603	mgr szt. DAGNY DOBROWOLSKA mgr inż. arch. JACEK WĘCŁAWOWICZ
BRANŻA	KONSERWACJA
TREŚĆ	CZĘŚĆ OPISOWA I FOTOGRAFICZNA
DATA O PRACOWANIA	STYCZEŃ, 2013

Program konserwatorski dotyczący remontu schodów wejściowych dawnych szkół wydziałowych przy
ul. Loretańskiej 16, 18 w Krakowie

Spis treści

WSTĘP.....	3
I. HISTORIA OBIEKTU.....	4
II. OPIS.....	7
III. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ OBIEKTU.....	8
IV. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH.....	9
IV. 1 Wnioski i założenia.....	9
IV. 2 Proponowany przebieg prac.....	10
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA.....	11

WSTĘP

Opracowanie stanowi program prac dotyczący **remontu piaskowcowych schodów wejściowych** prowadzących do wnętrza dawnych szkół wydziałowych przy ul. Loretańskiej 16,18 w Krakowie, autorstwa Jana Zamojskiego.

Schody są obecnie bardzo zniszczone. Piaskowcowe stopnie uległy znacznym odkształceniom na skutek wieloletniej eksploatacji, powodując nie tylko zły stan techniczny i obniżenie wartości estetycznych ale również zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

Podstawą programu była dokładna obserwacja stanu zachowania obiektu, kwerenda archiwalna oraz bibliograficzna. Na jej podstawie opracowany został niniejszy program prac konserwatorskich.

I. HISTORIA OBIEKTU

Gmach będący obecnie siedzibą Zespołu Szkół Energetycznych w Krakowie, jest w rzeczywistości połączeniem dwóch, powstałych w tym samym czasie budowli, wzniesionych jako szkoły wydziałowe.

Autorem projektów oraz nadzorującym prace był jeden z czołowych przedstawicieli krakowskiego nurtu historyzmu Jan Zawiejski. W jego bogatym dorobku, na który składały się niezwykle różnorodne projekty i realizacje niezwykle istotną rolę odegrały właśnie projekty szkół. W jedynej poświęconej życiu i twórczości monografii architekta czytamy m. in.: *Drugim, obok teatrów, kierunkiem działalności architektonicznej Zawiejskiego w zakresie użyteczności publicznej były projekty szkół. Stanowią one najliczniejszą i przy tym najbardziej zróżnicowaną grupę wśród budowli wzniesionych przez Zamiejskiego. Projektowaniem szkół zajmował się architekt w latach 1900-1914 pełniąc w tym czasie urząd krakowskiego budowniczego miejskiego. Miasto przeżywało wówczas okres wyraźnego boomu inwestycyjnego związanego z przekształcaniem się w wielkomiejski organizm urbanistyczny. Jednym z symptomów unowocześniania i rozrastania się Krakowa stały się budynki szkolne. Tylko w latach 1901-1911 w obrębie dzisiejszej drugiej obwodnicy komunikacyjnej na niewielkim obszarze wzniesiono osiem nowoczesnych gmachów szkół najniższego stopnia. Autorem wszystkich tych budowli był Jan Zawiejski.¹*

W tym czasie na terenie Galicji obowiązywały ustalone standardy dotyczące sposobu rozplanowania i urządzenia różnego rodzaju budynków szkolnych – przede wszystkim w zależności od ich docelowego przeznaczenia. Dlatego też układ przestrzenny tego typu budynków podlegał zazwyczaj z góry narzuconym regułom podyktowanym względami użytkowymi. Zazwyczaj reprezentacyjny

1 J. Purchla, *Jan Zawiejski. Architekt przełomu XIX i XX wieku.*, Warszawa 1986, s. 330.

charakter tego typu placówek wymagał natomiast odpowiedniej oprawy formalnej, w związku z czym indywidualny charakter budowle te zyskiwały dzięki oryginalnym projektom elewacji. Schemat propagowany przez Zawiejskiego polegał na wzniesieniu dwutraktowego korpusu głównego złożonego z ciągu sal szkolnych od strony ulicy oraz korytarza komunikacyjnego od strony podwórka, a także na dostawieniu w głębi parceli jednej lub dwóch jednostruktowych oficyn.²

Decyzja o budowie dwóch szkół wydziałowych na rogu ul. Kapucyńskiej 6 i Loretańskiej 16 oraz przy ul. Loretańskiej 18 podjęta została na posiedzeniu Rady Miejskiej Krakowa w dniu 26 czerwca 1905 roku. Pod zabudowę przeznaczono pozostałą po zatwierdzonym rok wcześniej projekcie budowy Akademii Handlowej część parceli „Pod Kapucynami”, gdzie mieściła się wcześniej ujeżdżalnia garnizonowa. W tym samym roku zatwierdzono projekty, według których, pod nadzorem Zawiejskiego, wzniesiono oba budynki na przełomie 1906-1907 roku.

Jedynymi zachowanymi dokumentami z czasu realizacji projektów Zawiejskiego są szczegółowe kosztorysy dotyczące wykonania budynku, w których mowa m. in. o wyburzeniu dotychczasowej zabudowy w miejscu planowanej inwestycji, a także o wytycznych odnośnie budowy oraz poszczególnych elementów takich jak kamieniarka, „stolarszczyzna” czy wykonanie elementów detalu architektonicznego.³

Gmachy dawnych szkół wydziałowych stanowią przykład późnej twórczości Zawiejskiego, w którym podobnie jak powstałej mniej więcej w tym samym czasie Akademii Handlowej połączył charakterystyczne dla siebie elementy historyzmu z rodzącym się nurtem modernistycznym. Szczególnie w elewacjach budynku przy ul. Loretańskiej 18 daje się zauważyć biegłe połączenie elementów modernizujących – jak dekoracyjne obramienia okien parteru, pozostające pod wyraźnym wpływem stylistyki secesyjnej z rozwiązaniami typowymi dla

2 Tenże, s. 331

3 *Kosztorysy* dotyczące wykonania budynku przy ul. Loretańskiej 16-18, ABM Szkoły 22 f. 3, Archiwum Państwowe w Krakowie, Oddz. V.

architektury historyzmu – jak zwieńczenie skrzydła południowego kształtem nawiązujące do średniowiecznej wieży.

Oba gmachy zachowały do dnia dzisiejszego swą pierwotną funkcję budowli użyteczności publicznej, przez cały czas swojego istnienia służąc jako lokale szkolne.

Do roku 1936 mieściła się tutaj między innymi szkoła im. św. Jadwigi oraz szkoła im. Jana Kochanowskiego. Być może właśnie wówczas oba gmachy połączono w jeden przebijając przejścia w ścianach granicznych na wszystkich kondygnacjach – różnicę poziomów zniwelowano wprowadzając schodki. We wszystkich dokumentach już w tym czasie oba budynki traktowane są wspólnie jako gmach przy ul. Loretańskiej 16, 18.

Od roku 1936 siedzibę objęło Kuratorium Szkół Ekonomiczno-Handlowych. W latach trzydziestych przeprowadzono generalny remont szkoły. Być może też w tym czasie dobudowano pawilon mieszczący salę gimnastyczną.

Po wojnie, z dniem 1 lutego 1945 roku budynki stały się siedzibą prywatnego żeńskiego gimnazjum handlowego, które upaństwowiono w roku 1950.

W roku 1957 zlikwidowano gimnazjum żeńskie, a gmach oddano na potrzeby nowo powołanego Technikum Energetycznego Ministerstwa Energetyki. Z dniem 9 maja 1961 na mocy uchwały Rady Miejskiej Krakowa szkołę przemianowano na Technikum Energetyczne, którego siedziba znajduje się tu do dziś.

Dnia 17 czerwca 2011 zabytkowe budowle zostały wpisane do rejestru zabytków pod wspólnym nr A 1269/M.

Do dnia dzisiejszego nie powstało opracowanie monograficzne dotyczące obu zabytkowych obiektów.

II. OPIS

Jak już powiedziano dzisiejsza siedziba Zespołu Szkół Energetycznych jest wynikiem połączenia dwóch, pierwotnie odrębnych budynków, połączonych obecnie na potrzeby funkcjonowania szkoły za pomocą wtórnych klatek schodowych przeprutych w ścianach granicznych na każdej kondygnacji.

Dlatego też obie budowle, choć zgodnie z zamysłem Zawiejskiego spójne stylistycznie, pod względem opisu traktować należy w sposób odrębny. Mamy więc do czynienia z narożnym budynkiem wzniesionym u zbiegu ulic Loretańskiej 16 i Kapucyńskiej 6 oraz sąsiadującym z nim bezpośrednio budynkiem przy ul. Loretańskiej 18.

Schody wejściowe prowadzące do budynku pod nr 16 jednotraktowe złożone z jedenastu stopni wykonanych z piaskowca. Po obu stronach poręcze wykonane z drewna osadzone na metalowych uchwytych kotwionych w ścianie.

III. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ OBIEKTU

Stan zachowania schodów określić należy jako katastrofalny. Spowodowała to przede wszystkim wieloletnia, wzmożona eksploatacja powodująca stopniowe wycieranie schodów i powstawanie ubytków mechanicznych. Nie bez znaczenia były tu również zmieniające się warunki wilgotnościowe i wahania temperatury wywołane bezpośrednią bliskością drzwi wejściowych stale otwieranych i zamykanych.

Stopnie schodów – przede wszystkim w części centralnej stopnic są znacznie zdeformowane na skutek wytarcia i stopniowego złuszczenia piaskowca. Odształcenia spowodowały obniżenie pierwotnej powierzchni każdego ze stopni dochodzące nawet do kilku centymetrów. Widoczne jest ponadto złuszczenie się fragmentów piaskowcowych płyt oraz miejscowo występujące, głębsze ubytki kamienia wywołane uszkodzeniami mechanicznymi.

W jeszcze gorszym stanie znajdują się przednóżki – w centralnej części schodów zupełnie zniszczone, ukazujące szerokie szczeliny powstałe wskutek całkowitego wykruszenia piaskowca.

Pochwyty po obu stronach schodów są przemalowane, warstwa malarska jest przetarta, nosi liczne ślady uszkodzeń mechanicznych.

IV. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

IV. 1 Wnioski i założenia.

Opisany stan zachowania schodów wejściowych wymaga podjęcia kompleksowych prac remontowych, stanowi bowiem nie tylko drastyczne obniżenie wartości estetycznych i zabytkowych a także funkcjonalnych budynku lecz również zagraża życiu i zdrowiu ludzi.

Ze względu na opisane już zniszczenia piaskowcowych stopni oraz funkcję jaką pełnią zakłada się pełną wymianę kamiennych schodów i wykonanie ich rekonstrukcji w formie nowych schodów. Schody wykonane zostaną z odpowiedniego gatunku piaskowca odpowiadającego pod względem kolorystycznym, przede wszystkim jednak wytrzymałościowym obecnym schodom.

Takie rozwiązanie podyktowane jest przede wszystkim katastrofalnym stanem istniejących schodów, które częściowo utraciły już odpowiednie właściwości konstrukcyjne wskutek zniszczenia przednóżków podpierających stopnice. Ponadto wykonanie rekonstrukcji schodów uzasadnione jest ich przeznaczeniem funkcjonalnym. Schody wejściowe prowadzące do wnętrza szkoły narażone są na wzmożoną eksploatację. Wszelkie działania konserwatorskie typu taszlowanie lub jedynie częściowa wymiana stopni nie mogłyby zapewnić właściwego stanu technicznego odpowiadającego obowiązującym normom bezpieczeństwa.

Drewniane pochwyty zostaną oczyszczone z nawarstwień w postaci przemaalowań. Ubytki drewna zostaną uzupełnione masą trocinową barwioną w masie, po stwardnieniu zaś oszlifowane. Powierzchnia drewna zostanie zabezpieczona warstwą lakieru akrylowego, bezbarwnego, do drewna.

IV. 2 Proponowany przebieg prac.

1. Zabezpieczenie terenu budowy.
2. Demontaż zniszczonych stopni.
3. Wykonanie nowych stopni z piaskowca i ich montaż.
4. Oczyszczenie drewnianych pochwyków – mechanicznie za pomocą papierów ściernych o odpowiedniej granulacji. W razie konieczności dopuszcza się zastosowanie metody chemicznej i usunięcie nawarstwień przy pomocy specjalistycznego preparatu do usuwania powłok olejowych.
5. Uzupelnienie ubytków drewna – kitem trocinowym barwionym w masie.
6. Zabezpieczenie powierzchni drewna akrylowym lakierem do drewna – bezbarwnym.

GRUPA WĘCŁAWOWICZ
prof. nadzw. dr hab. arch. Tomasz Węclawowicz

GRUPA WĘCŁAWOWICZ
mgr szt. Dagny Dobrowolska
konserwator dzieł sztuki

GRUPA WĘCŁAWOWICZ
mgr inż. arch. Jacek Węclawowicz